

GODS WERK IS MOEILIK

DOOR
HENRI HOOGLANDT.

Anton van Trigt had het warm en druk. De laatste dagen was hij bezig geweest met het afleggen van bezoeken bij 't Kerkbestuur en het doen van inkoop. Nog maar een week, en hij zou als hulpprediker vertrekken naar Mamassa, op midden-Celebes. En nu liep hij de toko's maar in en uit om allerlei dingen bij elkaar te halen, die nuttig en noodig konden zijn. En wèl moest hij veel meenemen. O, er was hem reeds van alles over Mamassa verteld.

„Nou, dat zal je niet meevallen! Je zit daar op een negorij ver van de beschaafde wereld. 't Noodigste is er bijna niet te krijgen. Je mag je wel voor een jaar proviandeeren!”

Maar hij had gelachen. Hij ging toch ook niet om een gemakkelijik leven te hebben? Zijn liefste wensch was 't altijd geweest om zendeling te worden, Gods blijde boodschap van verlossing te mogen brengen aan die arme onwetende menschen. En nu hij naar een verre, afgelegen streek werd gezonden, was hij blij, dat hij gaan mocht.

Hij had goeden moed. Hij zou doen als hier in Weltevreden; beginnen met de kinderen.

Wat had hij zich hier gegeven aan de kinderen. En nu, waar hij zich vertoonde, hoorde hij roepen:

„Tabé, toean!”¹⁾

„Ka mana, toean?”²⁾

Van alle kanten kwamen ze aanloopen.

En als hij antwoordde: „Djalang djalang sadja,”³⁾ kwamen ze vlak naast hem en liepen een eindje mee, al lachend en joelend. En onderwijl ook hopen, dat de toean een toko zou binnengaan en tjoklat⁴⁾ of roko⁵⁾ zou koopen.

Chocolade, daar waren ze dól op.

¹⁾ Dag, meneer?

²⁾ Waar gaat u heen, meneer?

³⁾ Alleen een beetje wandelen.

⁴⁾ Chocolade.

⁵⁾ Cigaretten.

„Tjoklat ènnak betoel”.¹⁾

En uit de kali doken de bruine kopjes en lijven op en handen wuifden naar hem : tabé, toean !

Daar waren Ali en Hoesin en Sirisin en Domitian ; Darioes en Jozef en Moeasan en Naomin. Ze waren eenvoudig niet te tellen.

En als hij nu daarginder óók zoo ging doen, zich vertrouwd maken met de kinderen, zouden dan de volwassene Toradja's niet volgen en naar hem gaan luisteren ? En bovendien als hij ging, naar Gods wil, zou Hij hem dan niet zegenen bij zijn werk ?

Wat was het toch warm ! Hij voelde zich loom en moe. Toen hij van huis ging, wees de thermometer 95°. En er stond nog zooveel op zijn lijstje voor van morgen.

Boven zijn hoofd dreven dikke grauwwitte donderwolken. Barstte de bui maar los. Dat zou verfrissching geven. Nauwelijks dacht hij het, of daar kraakte de donder. En een zee van water kwam naar beneden. De straat was in een oogenblik een ondoorwaadbare rivier. De palmen ruischten heftig met hun bladeren.

Kletsdoornat vluchtte hij een toko binnen.

Voor de deur stond zijn Chineesche vriendje Ho Wang, met zijn broertje Tschoen op den arm. Tschoen was een jongetje van vijf jaar. Hij droeg alleen een driekant borstlapje en zilveren kettinkjes met belletjes boven de enkels. Ho Wang droeg een baadje. Met hun slimme schuine oogjes keken ze naar den toean, die allerlei dingen van hun vader kocht. Veel te duur natuurlijk. Maar, daar was zoo'n toean nu eenmaal voor, om door een armen Chinees bedrogen te worden. De man wist immers toch niet wat hij met zijn geld zou doen ?

't Was benauwd in het lage winkeltje. Zoo gauw de regen dan ook maar een beetje minderde, ging Van Trigt de straat weer op.

Daar haalde Ali hem in.

„Is het waar, dokter, gaat u weg?”

Van Trigt lachte.

„Hoe vaak heb ik je nu toch gezegd, om me geen dokter te noemen. Dat ben ik immers niet.”

„U heeft me toch verbonden, in het Ziekenhuis” hield Ali halsstarrig vol. „Maar gaat u weg?”

„Ja.”

¹⁾ Chocolade ! èrg lekker. Eigenlijk staat er : lekker inderdaad.

„Mag ik met u mee?”

„Hoe kom je er bij. Wat zou je mee doen?”

„Als djongos.¹⁾ Neem mij maar mee, toean.”

„Wat verdien je hier?”

„Twintig gulden in de maand.”

„En ik kan je er geen tien geven.”

„Dat geeft niet, toean. Desnoods voor niets. Als toean maar goed voor me is. Neem me toch mee.”

Van Trigt was getroffen. Hoevelen hadden hem hetzelfde reeds gevraagd: neem me maar mee, als u maar goed voor me is.

Dit pleit toch niet vóór ons Europeanen, dacht hij. En het toont meteen, dat de inlander niet zoo sluw en stil-hatend is, als men dikwijls zegt. Maar het kon niet. 't Was veel beter daar ginds zijn bediende te kiezen uit de Toradja's zelf. Dit gaf dadelijk veel meer toenadering.

En hoe 't hem ook speet, hij beduidde Ali, dat er niets van kon komen.

Die ging eindelijk bedroefd terug.

En warm en moe, draafde Van Trigt verder, om toch met al zijn boodschappen klaar te komen.

II.

De dagen gingen om in een haastig jachten. Al de gekochte dingen moesten gepakt worden, en gòèd gepakt ook, en daarna verzonden naar Tandjong Priok. Vandaar gingen ze met een boot der Paketvaart naar Makassar en dan moest hij later zèlf maar zien, hoe hij met zijn spulletjes naar Mamassa kwam.

En dan kwam er den heelen dag bezoek van vrienden en kennissen, die hem nog eens wilden zien en groeten. Doch ook dit ging voorbij; en op een mooien morgen zat Van Trigt in den trein, die hem naar Soerabaja zou brengen.

Wat een zit! Den eersten dag kwam hij tot Bandoeng; den volgenden tot Djocja, en den derden dag stapte hij uit in Soerabaja.

Hoe genoot hij van de prachtige vergezichten uit den trein, maar toch niet zooveel als hij zich had voorgesteld. 't Was zoo heet. En half soezende stoomde hij soms de prachtigste plaatsen voorbij,

¹⁾ Hujsjongen.

zonder er op te letten. En dan het stof! en de rook van de locomotief. Er werd hout gestookt. En door ramen en reten stoven de fijne roetdeeltjes, die stadig aan alles zwart maakten. Toen hij aan den avond van den eersten dag te Bandoeng kwam, leek hij veel op een neger, hoofd en handen waren zwartachtig en zijn witte pak was ontoonbaar. Maar, o, Bandoeng! Hoe heerlijk was het hier in dit hooge koele klimaat. En opeens wist hij het: dat is het, waar je hier altijd naar smàcht; de heerlijke verfrischende kou.

En de twee volgende dagen boemelde hij maar weer verder. Hij zuchtte van verlichting, toen hij te Soerabaja voorgoed kon uitstappen.

De boot naar Makassar ging eerst den volgenden middag. Hij had dus den tijd om in Soerabaia rond te zien. Langs de kade lagen groote stoomschepen, die laadden en losten. Reusachtige kranen heschen al draaiende de zware vrachten van en naar den wal. Geknars van kettingen, rammelen van metaalwaren, getoeter van booten en gegil van locomotieven, gevloek en geschreeuw in alle mogelijke talen: dat was de machtige haven met zijn onmenschelike drukte.

Verder op strekten zich de wijken der Chineezen uit, netjes en recht aangelegd; de rommelige Indische buurt, en nog verder, de statige witte Europeesche huizen op groote erven. Maar veel nieuws had dit toch niet voor hem, en met een prettig gevoel van zijn doel nader te komen, zette hij den volgenden dag voet aan boord van de „Carpentier”.

De zee, eerst vuil-geel door het water van de Brantas, die er bij Soerabaja in uitmondt, werd langzamerhand grijsachtig en toen fonkelend blauw.

De boot deinde regelmatig met het stampen der machine. Hier en daar schoot een blinkend zeil voorbij of trok een haastige stoomer een rulle streep wit schuim op het donkerblauw water.

Na den heeten dag daalde de lauwe nacht; weer blonk en stak de zon, weer vergrauwde de nacht zee en lucht, en den volgenden morgen, daar verschenen de spitse daken van Makassar tusschen het donkergroen geboomte.

Makassar bleek na Soerabaia niets bizonders, en Van Trigt was dan ook maar blij, dat hij niet voorgoed hoefde afstappen. De Carpentier ging door naar Poliwali, een havenplaatsje, ongeveer een

dag noordelijker dan Makassar. Dit bracht hem alweer zooveel nader bij Mamassa.

Van de paar uur oponthoud, die de boot te Makassar had, maakte hij gebruik om naar het „kantor pos”¹⁾ te gaan. Er was heel wat post voor hem.

Het adres van een der brieven deed hem glimlachen.

Aan mijn lieve heer

A. VAN TRIGT

te Makassar.

En de brief was zóó:

Aan mijn lieve heer Van Trigt,

Ik heb u erg verlangde meneer, zoodat ik niet kunnen eten, drinken en slapen. Waarom meneer mij niet willen meenemen als djongos. Ik heb toch niet vergeten tot den dood. En ik u bedanken dat u mij tjoklat en roko gegeven, en ik wensch u goed leven.

Ik heb toch nooit gezien, een heer die goedhartig heeft een lange neus, twee breede oogen, fijne haartjes en een prachtig gezicht zooals u.

Ik verzoek u beleefd, dat u een beetje bericht geven, wat er gebeuren mag, dat ik komen.

Ik verzoek u beleefd, dat u antwoord geven,
aan u bekende Ali.

Saja harep toean membalas pakai bahasa melajoe sadja soepaja saja mangerti betoel.

Apakah meneer boeat salamanja meninggal di Makassar? Djikalan toean ada kangan sama saja bolik toean kirim wang boeat saja menoesoel kemari.²⁾

Hij schaterde om Ali en vond het toch ook mooi, dat die jongen het werkelijk geméénd had met hem mede te gaan. Hij

¹⁾ Postkantoor.

²⁾ Ik hoop, dat meneer in 't Maleisch antwoordt, opdat ik het goed begrije.

Blijft meneer voorgoed op Makassar wonen? Indien mijnheer van mij houdt, laat meneer dan geld zenden, opdat ik naar u toekome.

schreef, zooals Ali vroeg, hem terug in 't Maleisch, op een prentkaart, dat hij tòch maar niet komen moest.

En verder stoomde de boot naar Poliwali, waar ze den volgenden dag aankwamen.

En nu begon eigenlijk de moeilijke reis pas. Eerst scharrelde hij een gids op. Want anders was 't onmogelijk in 't binnenland door te dringen. Toen hij die had, gingen ze er samen op uit om patèkè's (vrachtpaarden) en koelies te huren. Dat alles nam weer den heelen dag in beslag.

Maar den volgenden morgen kon de stoet dan vertrekken. Voorop reden Van Trigt en de gids; dan kwamen 20 patèkè's en eindelijk 50 koelies die de goederen droegen.

Van Trigt reed voor 't eerst van zijn leven paard. Het viel hem heusch niet mee. Hij schokte en schommelde op en neer, tot hij van pijn bijna niet meer kon zitten. Hoe zou dat gaan! De tocht zou vijf dagen duren, verzekerde de gids. En was 't nu nog maar een mooie weg geweest! Eerst in de kustvlakte ging 't nog al. Maar al gauw ging het steil de hoogte in.

Het pad was niet breeder dan een halven Meter. Terzijde gaapten diepe afgronden. 't Was het verstandigste daar maar niet naar te kijken en, om de gedachten van het gevaar af te leiden, veel met den gids te praten. Soms zakten de paarden tot den buik in de modder, soms was de weg verzakt en moest je maar zien over den afgrond te komen; dan stond je plotseling voor een aardverschuiving, zoodat er geen weg meer te vinden was, en dan kon je afstijgen om over huizenhooge rotsen te klauteren. De eene moeilijkheid stapelde zich op de andere. Doch de gids was een vroolijke babbelaar, die nooit den moed verloor, altijd raad wist, en zoo werden ook alle ellenden overwonnen.

De avonden en nachten waren het ergst. Hôtels vonden ze nergens. De pasanggrahans waren loodsen van bamboe met slechts één of twee balé-balé's¹⁾. Het rook er afschuwelijk vies en vochtig.

Als je petroleum hebt kun je een lamp aansteken, anders zit je in zoo'n loods in 't donker.

Hun eten moesten ze zelf koken.

Maar ook dit werd doorworsteld, en op een middag, toen ze weer stegen, zei de gids eindelijk: „En dat is Mamassa.”

¹⁾ Rustbanken.

III.

Het leek niet veel bizonders; twee groote witte huizen, één, nog grooter, van een onbestemde kleur, alle drie op palen en daaromheen wat hutten van de Toradja's. En toch voelde Van Trigt zich opgewekt en blij; eindelijk was hij thuis!

Bij den ingang van het dorp stonden de civiel-gezaghebber en de sergeant-majoor hem op te wachten. Ze hadden den stoet reeds uit de verte zien aankomen. Iets meer naar achteren stond de goeroe²⁾ met zijn klas van 50 kinderen om een welkomstlied te zingen en muziek te maken. De Toradja-kinderen speelden, vierstemmig, op lange bamboe-fluiten. Van Trigt was werkelijk aangedaan. Hij had de kindertjes graag bedankt, maar kende nog niet genoeg van de taal der Toradja's om hen toe te spreken. Daarom verzocht hij den goeroe (die kende ook maleisch) om dat te doen.

„En waar is nu mijn huis?”

„Daar, dat groote!” wees de gezaghebber. En alles trok naar het groote huis van onbestemde kleur.

„O, wat prachtig!” riep Van Trigt.

Het huis stond op een erf van bijna een H.A. groot, en dit was een heerlijke weligheid van bloeiende rozen, roode en witte. Hoe mooi om hier te wonen. Maar het huis viel niet mee. Hij kon er onmogelijk intrekken. 't Moest eerst schoongemaakt worden. Dus ging hij dien avond maar met den civiel-gezaghebber naar huis.

De schoonmaak was een lastig karwei. Hij had volk genoeg. Maar hij moest die Toradja's, overigens flinke handige kerels, eerst alles leeren.

Na wat geboen en geplas, moest het gewit worden. Kalk was niet te bekomen. Uit de bergen haalden ze een soort witte specie; die werd fijn gestampt, met meel vermengd, en dan met water aangengd. Die taaie kleverige pap werd op de houten wanden gesmeerd. En zoo werd het huis prachtig wit.

Toen moest er uitgepakt worden. Wat hadden de meubels geleden: kasten misten hun pooten, de lijsten waren afgebrokkeld, pinnen verloren. Het blad van de schrijftafel was in tweeën gebroken, het waschtafelblad in duizend stukken. Een kist met levensmiddelen en boeken bleek totaal bedorven.

²⁾ Inl. onderwijzer.

De koelies hadden hem in de rivier laten vallen. Het was om je hoofd bij te verliezen. En die prachtige overkomst had bijna vierhonderd gulden gekost!

Eindelijk was alles geregeld en het werk kon beginnen.

Allereerst het bezoeken van de scholen in den omtrek.

Dat waren er vijf en twintig. En weer moest Van Trigt te paard stijgen, en soms klimmen en klauteren, dat zijn handen en voeten ontveld werden. Zoo'n tocht duurde meestal veertien dagen. Hij nam dan koelies mee voor het dragen van zijn tent en levensmiddelen. 's Nachts was het soms zoo koud, dat hij lag te bibberen onder zijn dekens, en dan weer ging het door zengende zon.

Dan moest hij ook in Mamassa en de omliggende negorijen preeken. In 't Maleisch voorloopig.

De menschen kwamen wel luisteren, maar bleven overigens tamelijk onverschillig. Er kwamen ook velen bij hem in huis, nieuwsgierig om zijn meubels en boeken te zien.

Veel kon hij nog niet met hen praten. Maar zijn djongos Tjingnon hielp hem heel aardig om hen te verstaan.

Ook de paringi (hoofden) der Toradja's kwamen uit hun bents om zijn huis te bekijken. Ze waren heel vriendelijk en brachten allerlei geschenken. Dat kwam goed te pas. De levensmiddelen moesten meest uit Makassar komen, en als je niet op tijd bestelde, zat je plotseling zonder eten. Op de passar¹⁾ was niet veel te krijgen: rijst, kip en klappa.²⁾ Melk kostte een gulden per busje ($\pm 1\frac{1}{2}$ glas). En als Tjingnong hem niet geholpen had met het doen van inkoop, zouden ze Van Trigt nog dubbel en dwars hebben afgezet.

Het brood moesten ze zelf bakken. Tjingnon had een leeg petroleumblik als oven. Dat zette hij op vier groote kalisteenen, deed er wat hout onder, legde gloeiende kolen op het blik, en dan bakte hij wàt best brood!

Van Trigt werd wel eens moedeloos omdat zijn werk zoo weinig scheen te helpen. Maar dan dacht hij ook weer: hoe lang hebben anderen soms niet moeten wachten, vóór dat ze zegen zagen op hun werk; wel eens twintig jaar en langer.

En — God kan het ook plotseling laten zien, dat ons werk Zijn werk is. En dan begon hij vol goeden moed opnieuw.

¹⁾ Markt.

²⁾ Kokosnoot.

En hij zag den zegen.

De paringi van Nossoe kwam nog al dikwijls eens kijken. Dan liep hij het heele huis door, deed alle kasten open, besnuffelde alles en vroeg nieuwsgierig naar honderd dingen. Eens had hij een ergen trek gekregen in een nikkelen busje, waar scheerzeep in geweest was. Hij wou er een gulden voor geven, zoo prachtig vond hij het. Natuurlijk gaf Van Trigt het hem cadeau.

't Was een verstandig man, die paringi. Maar van den Heer, en van Zijn Zoon Jezus Christus, Die leed voor onze zonden om ons zalig te maken, wilde hij niet weten. Hij vereerde de geesten van zijn voorvaders.

Wel was hij vol èerbied voor „den Grooten Geest”, die de Christenen dienen, maar zelf wilde hij Hem niet gehoorzamen. Hij werd soms erg vijandig, en dan blonken zijn oogen van kwaadheid.

Toen Van Trigt hem eens zei, dat de Heer ons een wit (nieuw) hart wil geven en in ons wil wonen, lachte hij spottend. „Als de Groote Geest woont in de Christenen, wie woont dan in ons,” zei hij. En onverwacht antwoordde Van Trigt: „de booze geest.” Toornig blonken de oogen van den paringi. „Hoe weet ge dat?” snauwde hij.

Zonder te spreken nam Van Trigt hem bij den arm, bracht hem naar den spiegel (daar had hij vaak grimassen voor gemaakt) en wees hem op zijn booze oogen.

Beschaamd ging de paringi terug en liep zonder een woord te zeggen de deur uit.

Na een paar dagen kwam hij terug.

„Ik voel wel, dat ge gelijk hadt,” zei hij tot Van Trigt. „Maar hoe raak ik dien boozen geest dan kwijt?”

En nu pas kon de zendeling tot hem spreken over den Heiland, Die de machthebber is ook over de booze geesten.

De paringi liet zich doopen. En aan den avond van dien dag bad Van Trigt: „Ik dank U, Heer, dat wij Uw moeilijk werk mogen doen.” Hij had nu gezien, dat het niet vergeefsch was.

